

OPDATERET 5. MAJ 2020

ØRESÅR

Øresår optræder især hos smågrise, og problemet topes oftest 6-8 uger efter fravænning. Derefter vil de fleste øresår hele af sig selv.

NÅR GRISEN HAR ØRESÅR

Øresår vil ofte tiltrække andre grise, som vil forsøge at bide i sårene. En gris med øresår skal flyttes til en sygesti, hvis:

- Sårene er blodige som følge af, at andre grise bider i dem
- Grisen er almenpåvirket (sløvhed, manglende ædelyst)
- Grisen får følgesygdomme (typisk halthed, utrivelighed)

› **LÆS MERE OM KRING FLYTNING AF GRISE TIL SYGESTI**

Grisen skal behandles efter dyrlægens anvisninger. Almenpåvirkede grise og grise med følgesygdomme skal aflives, hvis der ikke ses bedring efter få dage i henhold til besætningsdyrlægens anvisning.

Grise med lammelser skal aflives med det samme. Lammelsen vil typisk skyldes spredning af bakterier til rygraden, og sådanne grise kan ikke helbredes.

Det er forsøgt at behandle øresår ved grise med antibiotika igennem både drikkevand og foder, men med meget blandede resultater. Det er altså ikke videnskabeligt bevist, at antibiotika hjælper imod øresår. Hvis grisen derimod fejler andet eller pådrager sig andre lidelser eventuelt som følge af øresåret, skal den selvfølgelig behandles efter dyrlægens anvisninger.

Øresår vil ofte tiltrække andre grise, som vil forsøge at bide i dem. Ørebid fremkalder aggressivitet, flugtdadfærd og irritation hos den bidte gris. Disse reaktioner tolkes som smertereaktioner, og derfor må ørebid antages at være smertefuldt [17].

I nogle besætninger kan øresår desuden udgøre et væsentligt problem, fordi de medfører nedstemthed, utrivelighed eller følgesygdomme (f.eks. blodforgiftning, ledbetændelse og knoglebetændelse) som følge af, at bakterier spredes fra sårene og rundt i grisens krop [1] [2] [3] [9]. Følgesygdommene kan medføre nedsat

velfærd, øget dødelighed, nedsat tilvækst og kassationer ved slagting. Det er dog langt fra alle besætninger med høj forekomst af øresår, som har problemer med følgesygdomme. Ofte vil den primære årsag til økonomisk tab være, at øresår medfører et fradrag i smågriseprisen og problemer med at transportere og afsætte smågrisene.

HVORDAN SER ØRESÅR UD? —

Typisk sidder øresår på ørernes underkant, men sår på spidserne ses også (figur 1).

I den første fase af sårenes udvikling, sidder sårene især på ørets bagside og kan være svære at se på afstand. Sårene vil ofte være dækket af en fedtet mørk sårskorpe. I alvorlige tilfælde kan dele af øret helt forsvinde. I nogle besætninger kan der forekomme udbrud af øresår, hvor næsten alle grise rammes.

Figur 1. Øresår sidder typisk på ørernes underkant. (Foto: Audrey Dedeurwaerdere, billede nr. 5539).

FOREBYG ØRESÅR —

Årsagen til øresår kendes ikke med sikkerhed. Der findes flere forskellige teorier om mekanismen bag øresår, herunder at de skyldes:

- Bid/sutten fra andre grise (ligesom halebid)
- En bakterie eller anden smitsom organisme
- Skrammer (fx efter slagsmål), som der går betændelse i
- Svampetoksiner (giftstoffer) i foderet

Da årsagen til øresår anses for at være multifaktoriel, altså have flere udløsende faktorer, er der heller ikke en nem løsning på at begrænse øresår. Erfaringer fra praksis har dog vist, at følgende tiltag kan have en god effekt i forebyggelsen af øresår:

- Kontrollér grisens nærmiljø og undgå stress ved at sikre, at disse punkter opfyldes:
 - Normal eller lav belægningsgrad
 - Ingen træk
 - Optimal temperatur
 - Optimal luftfugtighed
 - Tilstrækkelig varme i smågrisehulen
 - Tilstrækkelig udtørring forinden indsættelse af smågrise
 - Rene stier (intet svineri)
 - Tilstrækkeligt antal ædepladser, fungerende foderautomater og regelmæssig fodring
 - Undgå flytning og sammenblanding af grise
- Sørg for at grisens øre er intakte:
 - Undgå skarpe kanter og lignende på inventar
 - Tilstræb kuldvis indsættelse i smågrisestaldene for at minimere slagsmål
 - Giv grisene adgang til beskæftigelsesmateriale
 - Observér grisene og fjern dem, der bider ører, fra stien
 - Undgå hudirriterende desinfektionsmidler
- Bekæmp infektion i ørerne:
 - Vaccination af søer med autovaccine har tilsyneladende haft god effekt i nogle besætninger [6], mens det i andre tilsyneladende ikke virker. Vaccinationen gives til søer før faring.
 - God hygiejne i stierne i hele smågriseperioden
- Forebyg anden sygdom, som kan stresse grisene, for eksempel ved:
 - Bekæmpelse af PCV2, diarré og indvoldsorm
 - Alt-ind alt-ud-drift i smågrisestaldene.

Som nævnt opstår øresår ikke nødvendigvis, fordi grisene sutter eller bider hinanden i ørerne. Men hvis sutning/bid anses for at være årsagen til sårene i den pågældende besætning, kan man forsøge at forebygge det efter de retningslinjer, som gælder ved halebidsproblemer.

OBDUKTION OG MIKROBIOLOGISK UNDERSØGELSE

Ved obduktion kan der sommetider ses bylder i grisens krop som følge af, at bakterier har spredt sig fra sårene. Bylder kan blandt andet ses i knogler og lunger.

Ved mikrobiologisk undersøgelse af øresår ses hovedsageligt stafylokokker og sommetider også Treponema-bakterier [4] [5] [11] [15]. Der vil der ofte kunne findes sodeksembakterier (*Staphylococcus hyicus*). Det er dog ikke sikkert, at sodeksembakterier er årsagen til sårene. Grise lever i et usterilt miljø med både sygdomsfremkaldende og ikke-sygdomsfremkaldende bakterier. Begge typer kan ofte også findes på rask hud, og det er muligt, at sårene opstår af en anden årsag og derefter bliver inficeret med andre bakterier fra miljøet.

I visse tilfælde er PCV2 sat i relation til udvikling af øresår, da vaccination imod PCV2 har vist sig at kunne afhjælpe problemer med øresår. I de tilfælde bør det bemærkes, at grise påvirkede af enten PCV2 har en svækket immunstatus og eventuelt et anderledes adfærdsmønster. Dette kan være disponerende for udvikling af øresår.

Mykotoksiner og melldrøjer er også tidligere sat i relation til øresår [12] [13] [18]. Det er ikke lykkedes endeligt at bekræfte, hvorvidt disse skulle kunne give anledning til øresår. Derfor er det også her vigtigt at tænke på, at disse giftstoffer påvirker grisens almenbefindende og dermed kan disponere dem for udvikling af øresår af en anden oprindelse.

REFERENCER

[1]	Aiello, D. E. & Mays, A. (eds) (1998). The Merck Veterinary Manual, 8th ed., Rahway N. J.: 371-372.
[2]	Gutwein, M. L. (1983). Ear necrosis in swine. Modern Veterinary Practice 64 (2): 143-144.
[3]	Richardson, J. A., Morter, R. L., Rebar, A. H. & Olander, H. J. (1984). Lesions of porcine necrotic ear syndrome. Veterinary Pathology 21 (2): 152-157.

[4]	Mirt, D. (1998). An investigation into the aetiology and morphogenesis of so called flank biting in pigs in an intensive type of breeding. Zbornik Veterinarske Fakultete Univerza Ljubljana 998(35): 1-2; 71-78.
[5]	Mirt, D. (1999). Lesions of so-called flank biting and necrotic ear syndrome in pigs. Veterinary Record 144 (4): 92-96.
[6]	Haugegaard, J. (2005): Autovacciner til svin – bruger vi dem nok? Dansk Veterinærtidsskrift, 22, 24-26.
[7]	Busch, M.E. et al. (2003). Disponerende forhold for øresår hos slagtesvin. Meddelelse nr. 591, Landsudvalget for Svin, Danske Slagterier.
[8]	Busch, M.E. et al. (2007). Disponerende forhold for øresår hos slagtesvin. Meddelelse nr. 806, Dansk Svineproduktion, VSP, Den Rullende afprøvning.
[9]	Busch, M.E., Dedeurwaerdere, A. og Wachmann, H. (2007). Øresår hos smågrise - Resultater fra undersøgelser i en besætning. Meddelelse nr. 799, Dansk Svineproduktion, Danish Meat Association.
[10]	Hansen, K. K. and Busch, M. E. (2007). Antibiotic treatment as an intervention against ear necrosis in one herd. Proc. of the 20th IPVS cong.
[11]	Pringle, M. et al. (2009). Isolation of spirochetes of genus <i>Treponema</i> from pigs with ear necrosis. Veterinary Microbiology, 139(3-4), 279-283.
[12]	Park, J. (2011). Investigation of exudative epidermis and ear necrosis in pigs. PhD thesis. The University of Guelph, Ontario, Canada.
[13]	Weissenbacher-Lang, C. et al. (2012). Porcine ear necrosis syndrome: A preliminary investigation of putative infectious agents in piglets and mycotoxins in feed. Veterinary Journal. Elsevier Ltd, 194(3), 392-397.
[14]	Park, J. et al. (2013). An investigation of ear necrosis in pigs. Canadian Veterinary Journal, 54(5), 491-495.
[15]	Karlsson, F. et al. (2013). Occurrence of <i>Treponema</i> spp. in porcine skin ulcers and gingiva. Veterinary Microbiology, 165(3-4), 402-409.
[16]	Telkänranta, H. et al. (2014). Fresh wood reduces tail and ear biting and increases exploratory behaviour in finishing pigs. Applied Animal Behaviour Science. Elsevier B.V., 161(1), 51-59.
[17]	Diana, A. et al. (2019). An ethogram of biter and bitten pigs during an ear biting event: first step in the development of a Precision Livestock Farming tool. Applied Animal Behaviour Science. Elsevier, 215(April), 26-36.
[18]	Ensley, Steve M. and Radke, Scott L. (2019). Occurrence of mycotoxins in grains and feed. In: Straw, B.E., Zimmerman, J.J., d'Allaire, S.D., Taylor, D.J. (Eds.), Diseases of Swine, 11 th edition, Iowa State Press, Ames, Iowa, USA, 1055-1071.

Printet er fra Svineproduktion.dk. d. 18-12-2020

Ophavsretten tilhører SEGES. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.

Artiklen findes på adressen: svineproduktion.dk/Viden/Om-grisen/Sygdomme-og-behandling/Hudskader/Oeresaar_og_flankesaar

